

گیاه شناسی کتاب قانون در طبرامتین پاکزاد^{۱*}، الهام فرهادی^۲

۱- کارشناس گروه زیست شناسی، دانشکده علوم،

دانشگاه بوعلی سینا، همدان

۲- دبیر آموزش و پرورش، همدان

چکیده

ابن سینا (*Avicenna*) دانشمند بزرگ ایرانی در کتاب ((قانون در طب)) از گیاهان بسیاری به عنوان گیاهان دارویی نام برده، که از بخشهای مختلف آنها استفاده می شده است. بنابر پژوهش ما بیش از ۵۵۰ گیاه توسط پور سینا نامبرده شده که البته تعدادی از این نامها مشترک میباشند. گاهی یک گیاه به چند نام نامیده شده و گاهی چند گونه گیاهی به یک نام نامیده شده اند و همین امر شناسایی این گیاهان را مشکل می سازد. نخستین گام در پژوهش بر روی گیاهان دارویی شناسایی آنهاست از این رو در این پژوهش بیش از ۲۶۱ گونه متعلق به ۹۰ خانواده از گیاهان نامبرده شده توسط پورسینا، شناسایی و با نامهای امروزی و علمی مطابقت داده شد. در مورد گیاهانی که شناسایی گونه آنها با اطلاعات موجود در کتاب ممکن نشد، تنها به ذکر جنس اکتفا گردید. امید است که در آینده شناسایی باقی گیاهان نیز انجام شود. توضیحاتی که بوعلی سینا در مورد برخی از گیاهان داده نیز در ستون توضیحات، و با علامت ((ق:)) به معنای ((قانون))، ذکر شده است.

کلید واژه: ابن سینا، قانون در طب، گیاهان دارویی

*آدرس مکاتبه

۱- همدان، دانشگاه بوعلی سینا، دانشکده علوم پایه، گروه زیست شناسی، کدپستی ۶۵۱۷۸، تلفن ۸۲۵۷۴۰۲ (۰۸۱۱)

۲- همدان، ص. پ. ۴۱۵۹-۶۵۱۷۵

Email: ramtinpakzad@yahoo.com

ردیف	نام فارسی	نامهای دیگر	نام علمی	تیره	توضیحات
No.	Farsi Name	Other Names	Scientific Name	Family	
۱	آبنوس		<u>Diospyrus Ebum</u> Koenig	Ebenaceae	
۲	ابوطیلون		Abutilon sp Miller	Malvaceae	
۳	ارماک	ارمال	Ephedra L.	Ephedraceae	ق: چوبی در یمن
۴	اسپند	حرمل، سفند	<u>Peganum harmala</u> L.	Zygophyllaceae	
۶	استبرک	عشر	<u>Colotropis procera</u> (Willd.)R.Br	Asclepiadaceae	
۷	استوقدوس	اسطوخودوس	<u>Lavandula angustifolia</u> Mill.	Lamiaceae	ق: بدون گل، پرز قرمز و باریک
۸	اسفناج		Spinacia spp.	Chenopodiaceae	
۹	افیون		Papaver spp.	Papaveraceae	
۱۰	افاقیا		<u>Robinia pseudoacacia</u> L.	Papilionaceae	
۱۱	آلو	احاص	Prunus spp.	Rosaceae	ق: ۱-بستی ۲-سرخ ۳- سفید(مات)
۱۲	آلو زرد		<u>Prunus domestica</u> L.	Rosaceae	
۱۳	آلو سیاه		<u>Prunus spinosa</u> L.	Rosaceae	
۱۴	انار	رمان	<u>Punica granatum</u> L. var. <u>sativa</u> K.	Punicaceae	
۱۵	انار بیابانی	حب القلقل	<u>Punica sp.</u> L.	Punicaceae	
۱۶	انجیر	تین	<u>Ficus carica</u> L.	Moraceae	
۱۷	انگدان	انجدان	<u>Levisticum officinale</u> Koch.	Apiaceae	
۱۸	انگور	عنب	<u>Vitis vinifera</u> L.	Vitaceae	
۱۹	انیسون		<u>Pimpinella anisum</u> L.	Apiaceae	ق: تخم رازیانه رومی
۲۰	آویشن	حاشا	Thymus L.	Lamiaceae	
۲۱	آکرا	عافرقرحا	<u>Parietaria officinalis</u> L.	Urticaceae	
۲۲	بابونه		<u>Chrysanthemum parthenium</u> (L.)BERNH	Asteraceae	
۲۳	بادام	لوز	Amygdalus sp. L.	Rosaceae	
۲۴	بادرنجبویه	بادرنجبویه	<u>Melisa officinalis</u> L.	Lamiaceae	

	Solanaceae	<u>Solanum melongena L.</u>	بادنجان	بادنجان	۲۵
	Plantaginaceae	<u>Plantago major L.</u>	لسان الحمل	بارهنگ	۲۶
	Potamogetonaceae	Potamogeton L.	زماره الراعی	بارهنگ آبزی	۲۷
ق: مصری، هندی، نبطی	Fabaceae	Faba spp.		باقلا	۲۸
	Poaceae	<u>Oryza sativa L.</u>	ارز	برنج	۲۹
	Asteraceae	<u>Artemisia vulgaris L.</u>	بشنیز	برنجاسف	۳۰
	Polypodiaceae	<u>Polypodium vulgare L.</u>	بسفایج	بسپایک	۳۱
	Poaceae	<u>Zea mays L.</u>	خندروس	بلال	۳۲
	Fagaceae	Quercuss sp.		بلوط	۳۳
	Violaceae	Viola spp.	بنفسج	بنفشه	۳۴
	Rosaceae	<u>Cydonia oblonga MILL.</u>	سفرجل	به	۳۵
	Cyperaceae	<u>Schoenus nigricans L.</u>	گاوچشم	بهار	۳۶
ق: ریشه	Poaceae	<u>Stipa capensis Thub.</u>		بهمن	۳۷
	Salicaceae	<u>Salix aegyptiaca L.</u>	بهرامج	بیدمشک	۳۸
	Salicaceae	<u>Populus euphratica Olivier.</u>	وزک، غرب	پده	۳۹
	Adiantaceae	<u>Adiantum cappillus-veneris L.</u>	برسیاوشان	پرسیاوش	۴۰
	Salicaceae	<u>Salix babylonica L.</u>	ایطاباس، بید مجنون، غرب	پرک	۴۱
	Anacardiaceae	<u>Pistachia vera L.</u>	فستق	پسته	۴۲
	Rosaceae	<u>Mespilus germanica L.</u>	کندس	پلخم	۴۳
	Lamiaceae	<u>Dracocephalum multicaule Montbr</u>	فلنچمشک	پلنچمشک	۴۴
	Malvaceae	<u>Gossypium herbaceum L.</u>	قطن	پنبه	۴۵
	Verbenaceae	<u>Vitex negundo L.</u>	بنجکشت	پنج انگشت	۴۶
	Rosaceae	Potentilla sp. L.	خمسه اوراق	پنج برگ	۴۷

	Malvaceae	<u>Malva sylvestris</u> L.	خبازی	پنیرک	۴۸
	Lamiaceae	<u>Mentha longifolia</u> (L.)Huds.	فونج	پونه	۴۹
	Lamiaceae	<u>Mentha</u> <u>Mozaffariani</u> <u>Jamzad</u>	مرزه کوهی، سعتز	پونه کوهی	۵۰
	Lilliaceae	<u>Allium cepa</u> L.	بصل	پیاز	۵۱
	Liliaceae	<u>Urginea maritime</u> (L.) Baker	عنصل	پیازموش	۵۲
	Convolvulaceae	<u>Convolvulus</u> L.	کشت برکشت	پیچک	۵۳
	Solanaceae	<u>Datura</u> <u>stramonium</u> L.	جوز ماتل	تاتوره	۵۴
	Ranunculaceae	<u>Aquilegia</u> <u>olympica</u> Boiss.	خانق الذئب	تاج الملوک	۵۵
ق: ۱- کاشتنی ۲- تعفین ۳- خواب آور ۴- مجنن ۵- وریطموس	Solanaceae	<u>Solanum</u> sp.	عنب الثعلب	تاجریزی	۵۶
	Vitaceae	<u>Vitis sylvestris</u> Gmelin.	کرم	تاک	۵۷
	Poaceae	<u>Saccharum</u> L.	طباشیر، خیزران	تباشیر	۵۸
	Salicaceae	<u>Populus nigra</u> L. var. <u>pyramidalis</u>	حور	تبریزی	۵۹
	Asteraceae	<u>Carthamus</u> sp. L.	حب النیل، کاجیره هندی	تخم نیلوفر	۶۰
ق: بستانی	Brassicaceae	<u>Rhaphanus sativus</u> L.	فجل	ترب (بستانی)	۶۱
ق: بیابانی	Brassicaceae	<u>Raphanus</u> <u>rhaphanistrum</u> L.	فجل	ترب (بیابانی)	۶۲
	Brassicaceae	<u>Nasturtium</u> <u>officinale</u> (L.)R.Br.	سیون، آب تره، بولاغ اوتی، جرجیر، قره العین، جیرجیر الماء، کرفس الماء	ترتیزک آبی	۶۳
	Asteraceae	<u>Artemisia</u> <u>dracunculus</u> L.	طرخون	ترخون	۶۴
	Rutaceae	<u>Citrus medica</u> L.	اترنج	ترنج	۶۵

	Caesalpiniaceae	<u>Tamarindus indica L.</u>		تمر هندی	۶۶
	Rosaceae	Rubus L.	علیق	تمشک	۶۷
ق: شرابی، ترش	Moraceae	<u>Morus nigra L.</u>	توت	توت (شرابی)	۶۸
ق: سفید	Moraceae	<u>Morus alba L.</u>	توت	توت (سفید)	۶۹
ق: دو نوع	Orchidaceae	<u>Orchis morio L.</u>	خصی الثعلب	ثعلب	۷۰
	Gentianaceae	Gentiana sp. L.	کف الذئب	جنتیانا	۷۱
	Poaceae	<u>Hordeum vulgare L.</u>	شعیر	جو	۷۲
	Poaceae	<u>Avena sativa L.</u>	یولاف، هرطمان	جو دو سر	۷۳
ق: درخت، ۱- مکی ۲- هندی	Poaceae	Lolium sp. L.	زوان	چچم	۷۴
ق: ۱- سفید ۲- سبز	Chenopodiaceae	Seidlitzia spp.	اشنان	چلغوز گنجشک	۷۵
	Platanaceae	<u>Platanus orientalis L.</u>	دلب	چنار	۷۶
	Caryophyllaceae	Acanthophyllum sp. C.A. Mey	سطرونیون	چوبک	۷۷
	Papilionaceae	Alhagi sp. Adans.	ترنجبین	حاج	۷۸
ق: از تیره کنگر	Asteraceae	<u>Silybum marianum</u> (L.) Gaertn		حرفش	۷۹
ق: مانند سورنجان، هند	Brassicaceae	<u>Calepina irregularis</u> (Asso) Thell		حلیب	۸۰
	Lythraceae	<u>Lawsonia inermis L.</u>		حنا	۸۱
	Papilionaceae	Alhagi spp. Adans.	اشترغاز	خارشتر	۸۲
	Cucurbitaceae	<u>Cucumis melo L.</u>	بطیخ	خریزه	۸۳
	Ranunculaceae	<u>Helleborus nigr L.</u>	خربق اسود	خربق سیاه	۸۴

توضیحات	تیره Family	نام علمی Scientific Name	نامهای دیگر Other Names	نام فارسی Farsi Name	ردیف No.
	Apocyanaceae	<u>Nerium indicum</u> Miller (N.oleander)	دفلی	خرزهره	۸۵
	Portulacaceae	<u>Portulaca</u> <u>oleraceae L.</u>	بقلة الحمقاء	خرفه	۸۶
	Arecaceae	<u>Phoenix</u> <u>dactilifera L.</u>	نخل	خرما بن	۸۷
	Caesalpinaceae	<u>Ceratonia siliqua</u> L.		خرنوب	۸۸
ق: ۱- کره ای ۲- بیابانی کوچک ۳- کنارآبی (قارالتول)	Papaveraceae	Papaver sp. L.		خشخاش	۸۹
ق: بیابانی	Papaveraceae	<u>Papaver argemone</u> L.	راوس	خشخاش (بیابانی)	۹۰
ق: کاشتی	Papaveraceae	<u>Ppaver</u> <u>somniferum L.</u>		خشخاش (کاشتی)	۹۱
	Malvaceae	<u>Althaea officinalis</u> L.		خطمی	۹۲
	Zingiberaceae	<u>Alpinia</u> <u>officinarum</u> Hance.		خولنجان	۹۳
	Orobanchaceae	<u>Anoplon</u> <u>coccineum</u>	دم الاخوین	خون سیاوشان	۹۴
	Cucurbitaceae	<u>Cucumis melo L.</u> var. <u>flexusus</u>	قتاء	خیار چنبر	۹۵
	Lauraceae	<u>Cinamomum</u> <u>zeylancium Nees</u>	دارصینی	دارچین	۹۶
	Loranthaceae	<u>Viscum album L.</u>	دبق	داروش	۹۷
	Ulmaceae	<u>Zelkova</u> <u>carpinifolia (Pall.)</u> Dipp.	ق: هلیله (ری)، بطاحک (طبر- ستان)	درخت آزاد	۹۸
ق: سبرنیون زرد ارمنی	Asteraceae	<u>Artemisia</u> <u>armeniaca Lam.</u>	شیخ، ساریقون	درمنه	۹۹
ق: رومی، خاردار، برگ مانند سرو، چوب مجوف	Asteraceae	Artemisia L.	شیخ، ساریقون	درمنه (رومی)	۱۰۰

ردیف No.	نام فارسی Farsi Name	نامهای دیگر Other Names	نام علمی Scientific Name	تیره Family	توضیحات
۱۰۱	درمنه (ترکی)	شیخ، ساریقون	<u>Chenopodium botrys L.</u>	Chenopodiaceae	ق: ترکی، برگ مانند گز
۱۰۲	درونه	درونج	Doronicum sp. L.	Asteraceae	
۱۰۳	دم اسب	شنگ چمنی، ذنب الخیل	<u>Equisetum arvense L.</u>	Equisetaceae	
۱۰۴	دیوخار	عوسج	Lycium L.	Solanaceae	
۱۰۵	ذغال اخته	مران	<u>Cornus mas L.</u>	Cornaceae	
۱۰۶	رازیانه	رازیانج	<u>Foeniculum vulgare Mill.</u>	Apiaceae	
۱۰۷	روناس	فوه الصباغین	<u>Rubia tinctorum L.</u>	Rubiaceae	
۱۰۸	ریحان		<u>Ocimum basilicum L.</u>	Lamiaceae	
۱۰۹	ریس	ابهل	<u>Juniperus oxycedrus L.</u>	Cupressaceae	ق: دو نوع
۱۱۰	ریواس	ریباس	<u>Rheum ribes L.</u>	Polygonaceae	
۱۱۱	ریوند چینی	راوند	<u>Rheum palmatum L. var. tanguticum Maxim.</u>	Polygonaceae	
۱۱۲	زالزالک	زعرور	Crataegus L.	Rosaceae	
۱۱۳	زبان گنجشک	لسان العصافیر	<u>Fraxinus excelsior L.</u>	Oleaceae	
۱۱۴	زراوند	سرآوند	Aristolochia sp. L.	Aristolochiaceae	ق: ۱- خوشبو ۲- غلتان (مدحرج) ۳- نر (فطولندس)
۱۱۵	زرد آلو	مشمش	<u>Armeniaca vulgaris Lam.</u>	Rosaceae	
۱۱۶	زردچوبه	عروق الصباغین	<u>Curcuma longa L.</u>	Zingiberaceae	
۱۱۷	زرشک	انبرباریس	Berberis sp.	Berberidaceae	ق: ۱- جلگه ای: گرد وسرخ ۲- ریگی یا کوهی: سیاه، مستطیل
۱۱۸	زعفران		<u>Crocus sativus L.</u>	Iridaceae	
۱۱۹	زنبق		Iris sp. L.	Iridaceae	

ردیف No.	نام فارسی Farsi Name	نامهای دیگر Other Names	نام علمی Scientific Name	تیره Family	توضیحات
۱۲۰	زنجفیل	زنجبیل	<u>Zingiber officinale Rox.</u>	Zingiberaceae	
۱۲۱	زنگی دارو	سقولوفندریون	<u>Phyllitis scolopendrium (L.)Newm.</u>	Aspleniaceae	
۱۲۲	زوفای خشک	حسل	<u>Hyssopus angustifolius</u>	Lamiaceae	
۱۲۳	زیتون		<u>Olea europeae L.</u>	Oleaceae	
۱۲۴	زیره	کمون	<u>Carum carvi L.</u>	Apiaceae	
۱۲۵	سپرس	نخاله	<u>Onobrychis sp. Adans.</u>	Papilionaceae	
۱۲۶	سداب کوهی	نافیثیا، ینبون	<u>Ruta sp. L.</u>	Rutaceae	
۱۲۷	سدر	نبق، کنار	<u>Zizphus spina-christi (L.)</u>	Rhamnaceae	
۱۲۸	سرخدار	زرنب، رجل الجراد	<u>Taxus bacata L.</u>	Taxaceae	
۱۲۹	سرخس نر	دروبطارس	<u>Dryopteris flix-mas (L.)SCHOTT.</u>	Aspidiaceae	
۱۳۰	سرو		<u>Cupressus sempervierns L.</u>	Cupressaceae	
۱۳۱	سریش		<u>Eremurus sp.M.B.</u>	Liliaceae	
۱۳۲	سقز	بنه، چاتانقوش، به الخضرء	<u>Pistachia atlantica Desf. Subsp. Mutica</u>	Anacardiaceae	
۱۳۳	سماق		<u>Rhus coriaria L.</u>	Anacardiaceae	ق: ۱- خراسانی ۲- شامی
۱۳۴	سنبل		<u>Hyacinthus sp.</u>	Liliaceae	
۱۳۵	سنجد	غبیراء	<u>Elaeagnus angustifolia L.</u>	Elaeagnaceae	
۱۳۶	سورنجان		<u>Colchicum macrophyllum B.L. Burt.</u>	Liliaceae	
۱۳۷	سوسن		<u>Lilium ledebouri Boiss.</u>	Liliaceae	

	Asteraceae	<i>Inula</i> sp. L.	راسن	سوسن کوهی	۱۳۸
Metha aquatica L. (?)	Lamiaceae	<i>Thymus serpyllum</i> L.	نماد	سوسنبر	۱۳۹
	Ranunculaceae	<i>Nigella sativa</i> L.	شونیز	سیاه دانه	۱۴۰
	Rosaceae	<i>Malus orientalis</i> Ugl.		سیب	۱۴۱
ق: کاشتنی	Liliaceae	<i>Allium sativum</i> L.	ثوم	سیر	۱۴۲
	Apiaceae	<i>Ferula persica</i> Willd. Var. <i>persica</i>	سکینج	سکینه	۱۴۳
	Papilionaceae	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Lam.	اکلیل الملک، ناخنک	شاه افسر	۱۴۴
	Hyppocastanaceae	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.		شاه بلوط	۱۴۵
	Verbenaceae	<i>Verbena officinalis</i> L.	رعی الحمام	شاه پسند	۱۴۶
	Fumariaceae	<i>Fumaria officinalis</i> L.	شاهترج	شاه تره	۱۴۷
	Cannabaceae	<i>Cannabis sativa</i> L.	قنب	شاهدانه	۱۴۸
	Apiaceae	<i>Anethum graveolens</i> L.	شوید، شبت	شبت	۱۴۹
ق: ۱- بیابانی -۲ کاشتنی -۳ مصری	Papilionaceae	<i>Trifolium</i> L.	حندقوقی	شیدر	۱۵۰
	Rosaceae	<i>Persica vulgaris</i> Mill.	خوخ	شفتالو	۱۵۱
	Apiaceae	<i>Malabalia</i> sp. Hoffm.		شقاقل	۱۵۲
	Brassicaceae	<i>Brassica rapa</i> L.	شبرم	شلغم	۱۵۳

	Fabaceae	<u>Trigonella foenum-graecum</u> L.	حلبه	شنبليله	۱۵۴
	Apiaceae	Psammogeton spp Edgew.	شنتقار	شنتجار	۱۵۵
	Asteraceae	Scorzonera L.		شنگ	۱۵۶
	Asteraceae	<u>Tragopogon graminifolious</u> DC.	لحيه التيس	شنگ	۱۵۷
	Apiaceae	<u>Conium maculatum</u> L.	بيخ تفتى	شوكران	۱۵۸
	Rosaceae	Cotonaster sp. L.	شير خشك	شير خشت	۱۵۹

	Fabaceae	<u>Glycyrrhiza glabra L.</u>	مهک، سوس	شیرین بیان	۱۶۰
	Tamaricaceae	<u>Myrcaria germanica (L.) Desv.</u>	دارشیشعان	شیشعان قندول	۱۶۱
	Asteraceae	<u>Echinops cephalotes D.C.</u>	رعی الابل، سقانی، السقانی	شکر تیغال	۱۶۲
	Santalaceae	<u>Santalum album L.</u>		صندل	۱۶۳
	Salicaceae	<u>Populus L.</u>		صنوبر	۱۶۴
ق: ۱- کاشتنی ۲- بیابانی	Papilionaceae	<u>Lens culinaris Medicus.</u>	مرجمک	عدس	۱۶۵
	Simaroubaceae	<u>Alianthus altissima (Mill.) Swingle</u>		عرعر	۱۶۶
	Araliaceae	<u>Hedera helix L.</u>	قسوس	عشقه	۱۶۷
	Rhamnaceae	<u>Ziziphus jujube Mill.</u>		عناب	۱۶۸
		<u>Viscum annuum L.</u>		لفل	۱۶۹
	Corylaceae	<u>Corylus avellana L.</u>	بندق	فندق	۱۷۰
ق: ۱- بیابانی ۲- کوهستانی ۳- کاشتنی	Rutaceae	<u>Ruta graveolens L.</u>	سذاب	فیجن	۱۷۱
	Araceae	<u>Caladium hortulanum</u>	لوف	فیلگوش	۱۷۲
	Apiaceae	<u>Falcaria vulgaris Bernh.</u>	رجل الغراب	قازیاقی	۱۷۳
	Brassicaceae	<u>Alysum minus (L.) Rothm.</u>	تودری	قدومه	۱۷۴
V. sativa L.(?)	Papilionaceae	<u>Vicia ervilia (L.) Willd.</u>	کرسنه	گاودانه	۱۷۵
	Poaceae	<u>Setaria sp. P.Beauv.</u>	جاورس	گاورس	۱۷۶
	Boraginaceae	<u>Anchusa italica Retze</u>		گاوزبان	۱۷۷
	Juglandaceae	<u>Juglans regia L.</u>	جوز	گردو	۱۷۸

ق: ۱- نزدیک آب راکد، میوه مانند گل ۲- بستانی: مصر و شام، میوه مانند مازو	Tamaricaceae	Tamarix sp. L.	طرفاء	گز	۱۷۹
	Tamaricaceae	<u>Tamarix gallica L.</u>	من	گزانگین	۱۸۰
	Urticaceae	<u>Urtica dioica L.</u>	انجره	گزنه	۱۸۱
	Apiaceae	<u>Coriandrum sativum L.</u>	کزیره	گشنیز	۱۸۲
	Lamiaceae	Ajuga sp. L.	جعده	گل اربه	۱۸۳
	Orobanchaceae	Orobanch sp. L.	طراثیث	گل جالیز	۱۸۴
	Rosaceae	Rosa sp. L.	ورد	گل سرخ	۱۸۵
	Paeoniaceae	<u>Paeonia wittmanniana Hartw.</u>	عودالصلیب	گل صد تومانی	۱۸۶
		<u>Taraxacum officinale web. In WIGGERS</u>	هرقلوس، علف مروارید، شنجار	گل قاصد	۱۸۷
	Asteraceae	<u>Centaurea cyanus L.</u>	قنطوریون	گل گندم	۱۸۸
	Rosaceae	<u>Pyrus communis L.</u>	کمثری	گلابی	۱۸۹
	Punicaceae	<u>Punica granatum L. var. nanagracilissima</u>	جلنار	گلنار	۱۹۰
	Poaceae	<u>Triticum aestivum L.</u>	حنطه	گندم	۱۹۱
	Lamiaceae	<u>Marrubium vulgare L.</u>	فراسیون	گندنای کوهی	۱۹۲
	Poaceae	<u>Agropyrum repens (L.) P.Beauv.</u>	اذخر، قیاق، بیدگیاه	گورگیاه	۱۹۳
	Scrophulariaceae	<u>Verbascum densiflorum BERTOL</u>	قلومس، بوصیر	گوش خرس	۱۹۴

توضیحات	تیره Family	نام علمی Scientific Name	نامهای دیگر Other Names	نام فارسی Farsi Name	ردیف No.
ق: ۱- جالیینوس: بوی پنیرک ۲- دیسکوریدس: مانند لبلاب، برگ (کوچکتر از لبلاب) پهن بر زمین، چوب باریک	Urticaceae	<u>Parietaria officials</u> L.	آذان الفار، حشیشة الزجاج	گوش موش	۱۹۵
	Papilionaceae	Astragalus sp. L.		گون	۱۹۶
	Tropaeolaceae	<u>Tropaeolum</u> <u>majus</u> L.	لاذن	لادن	۱۹۷
ق: بیابانی	Liliaceae	Fritillaria sp. L.	لاله سرنگون، شقایق	لاله (ارغامونی)	۱۹۸
ق: بیابانی	Papaveraceae	<u>Papaver</u> <u>bracteatum</u> Lindl.		لاله (سیاه)	۱۹۹
ق: بیابانی	Papaveracea	<u>Papaver rhoeas</u> L.	شقایق	لاله (سرخ)	۲۰۰
	Fabaceae	<u>Phaseolus vulgaris</u> L.		لوبیا	۲۰۱
	Papilionaceae	Lupinus sp. L.	ترمس	لوبیاگرگی	۲۰۲
	Lilliaceae	<u>Aparagus persicus</u> <u>Baker</u>	هلیون	مارچوبه	۲۰۳
	Fagaceae	<u>Querqus infectoria</u> <u>Oliv.</u>	عفص	مازو	۲۰۴
	Papilionaceae	Vignia sp. Savi..		ماش	۲۰۵
	Dipsaceae	Scabiosa sp. L.		مامیثا	۲۰۶
	Apiaceae	<u>Eremodaucus</u> <u>lehmannii</u> Bunge.	جدوار	ماه پروین	۲۰۷
	Rosaceae	<u>Cerasus mahalab</u> <u>(L.) Miller</u>		محلّب	۲۰۸
	Lamiaceae	<u>Origanum vulgare</u> L.	مرزجوش	مرزنگوش	۲۰۹
	Papilionaceae	<u>Tephrosia persica</u> <u>Boiss.</u>	ماهی زهره	مرگ ماهی	۲۱۰
	Papaveraceae	<u>Chelidonium</u> <u>majus</u> L.	مامیران	مرمیران	۲۱۱
		<u>Maerura</u> <u>crassifolia</u> Forssk.		مرو	۲۱۲
	Lamiaceae	Teucrium sp.L.	طوقریوس، کمادریون	مریم نخودی	۲۱۳

	Lamiaceae	<u>Ziziphora clinipodioides Lam.</u>	طرامشیر	مشک	۲۱۴
	Rosaceae	<u>Agrimonia eupatoria L.</u>	غافث	مشکانیه	۲۱۵
درختچه خاردار	Mimosaceae	<u>Acacia oerfota (Forssk.)Schweinf</u>	ام غیلان	مغیلان، گبر	۲۱۶
	Solanaceae	<u>Mandoragora officinarum L.</u>	یبروح	مهر گیاه	۲۱۷
M. sapientum ?	Musaceae	<u>Musa paradisiacal</u>		موز	۲۱۸
	Lilliaceae	<u>Allium hirtifolium Boiss.</u>	بلبوس	موسیر	۲۱۹
	Caryophyllaceae	<u>Dianthus sp. L.</u>	قرنفل	میخک	۲۲۰
	Arecaceae	<u>Cocos nucifera L.</u>	جوز هندی	نارگیل	۲۲۱
ق: ۱- کاشتنی ۲- بیابانی	Papilionaceae	<u>Cicer sp. L.</u>	حمص	نخود	۲۲۲
	Amaryllidaceae	<u>Narcisus Tazetta L.</u>	نرجس	نرگس	۲۲۳
	Papillionaceae	<u>Coronilla orientalis Mill.</u>	یونجه باغی زرد	نسرین	۲۲۴
	Lamiaceae	<u>Menth spp.</u>		نعناع	۲۲۵
	Papillionaceae	<u>Indigofera L.</u>		نیل	۲۲۶
	Nymphaeaceae	<u>Nymphaea alba L.</u>		نیلوفر	۲۲۷
	Convolvulacea	<u>Calytegia sepium (L.) R. BR.</u>	بدسغان	نیلوفر صحرائی	۲۲۸
	Poaceae	<u>Phragmites australis (Cav.)Trin ex. Stued</u>	قصب	نی	۲۲۹
	Hypericaceae	<u>Hypericum perforatum L.</u>	هیوفاریقون	هزارچشم	۲۳۰
	Cucurbitaceae	<u>Bryonia dioica Jacq.</u>	فاشرا	هزارگوشان	۲۳۱
ق: دو نوع	Thymelaeaceae	<u>Daphne mezereum L.</u>	مازیون	هفت برگ	۲۳۲
	Polygonaceae	<u>Polygonum aviculare L.</u>	عصاالرعی، بطباط	هفت بند	۲۳۳

ردیف No.	نام فارسی Farsi Name	نامهای دیگر Other Names	نام علمی Scientific Name	تیره Family	توضیحات
۲۳۴	هل	حماما، فاقله	<u>Elettaria cardammomum Marton</u>	Zingiberaceae	
۲۳۵	هندوانه ابوجهل	شرنگ، حنظل	<u>Citrullus coleyanthis (L.) Sharad</u>	Cucurbitaceae	ق: ۱- نر ۲- ماده
۲۳۶	هویج	جزر	<u>Daucus carota L.</u>	Apiaceae	ق: ۱- بیابانی ۲- کاشتنی ۳- نوع دیگر
۲۳۷	ورس		<u>Reseda L.</u>	Resedaceae	
۲۳۸	یاسمین		<u>Jasminum sp. L.</u>	Oleaceae	
۲۳۹	یونجه	قبت	<u>Medicago sativa L</u>	Papilionaceae	
۲۴۰	کاجیره	قرطم، عصفر	<u>Carthamus tncorius L.</u>	Asteraceae	
۲۴۱	کاسنی	هندبا	<u>Cichorium intybus L.</u>	Asteraceae	
۲۴۲	کاسنی بیابانی	طلحشقوق	<u>Cichorium sp. L.</u>	Asteraceae	
۲۴۳	کافور		<u>Camphorosma monspeliacum L.</u>	Chenopodiaceae	
۲۴۴	کاهو	خس	<u>Lactuca sativa L.</u>	Asteraceae	ق: ۱- کاشتنی ۲- بیابانی
۲۴۵	کاهو بیابانی		<u>Launaea sp. Cass</u>	Asteraceae	<u>L. acanthodes (Boiss.) Okuntez(?)</u>
۲۴۶	کاکنه	کاکنج	<u>Withania somniafer(L.)Dun.</u>	Solanaceae	<u>Physalis L. (?)</u>
۲۴۷	کبابه		<u>Piper cubeba L.</u>	Piperaceae	
۲۴۸	کبر		<u>Capparis spinosa L.</u>	Capparidaceae	ق: دونوع
۲۴۹	کتان		<u>Linum usitatissimum L.</u>	Linaceae	ق: بذر کتان
۲۵۰	کدو	قرع	<u>Cucurbita pepo L.</u>	Cucurbitaceae	
۲۵۱	کرچک	خروع	<u>Ricinus communis L.</u>	Euphorbiaceae	
۲۵۲	کرفس		<u>Apium graveolens L.</u>	Apiaceae	
۲۵۳	کرویای	قردمانا، قماعینا	<u>Kerria japonica (L.) DC.</u>	Rosaceae	
۲۵۴	کلم	کرنب	<u>Brassica sp. L.</u>	Brassicaceae	

ردیف	نام فارسی	نامهای دیگر	نام علمی	تیره	توضیحات
No.	Farsi Name	Other Names	Scientific Name	Family	
۲۵۵	کنجد	سمسم	<u>Sesamum indicum</u> L.	Pedaliaceae	
۲۵۶	کنجده	انزروت	<u>Astragalus</u> <u>arbusculus</u> Bornm & Gauba	Papilionaceae	
۲۵۷	کنگر	بادآورد، شوکه بیضاء، خارسفید	<u>Notobasis syriaca</u> L.	Asteraceae	
۲۵۸	کنگر	شوکه البيضاء	Cirsium sp. Miller	Asteraceae	
۲۵۹	کنگر خر	چرخه، شکاعی	<u>Launea acantodes</u> Boiss.		
۲۶۰	کنگر فرنگی ایرانی	اقسون	<u>Cynara syrica</u> Boiss.	Asteraceae	ق: کرمان
۲۶۱	کوله خاس	مورد اسفرم	<u>Rusucus hyrcanus</u> Woron.	Liliacea	

منابع:

- ۱- شیخ رئیس ابوعلی سینا؛ قانون در طب؛ ترجمه عبدالرحمن شرفکندی (هه ژار)؛ سروش؛ تهران؛ ۱۳۶۲
- ۲- ولاگ، ژان؛ استودلا، ژیری؛ گیاهان دارویی؛ ترجمه ساعد زمان؛ انتشارات قفنوس؛ تهران؛ ۱۳۷۴
- ۳- قهرمان، احمد؛ کورموفیت های ایران (سیستماتیک گیاهی)؛ مرکز نشر دانشگاهی؛ تهران؛ ۱۳۷۳
- ۴- زرگری، علی؛ گیاهان دارویی؛ انتشارات دانشگاه تهران؛ ۱۳۷۵
- ۵- مظفریان، ولی الله؛ فرهنگ نامهای گیاهان ایران: لاتینی، انگلیسی، فارسی؛ فرهنگ معاصر؛ تهران؛ ۱۳۷۷
- ۶- قهرمان، احمد؛ عطار، فریده؛ تنوع زیستی گونه های گیاهی ایران؛ انتشارات دانشگاه تهران؛ ۱۳۷۷
- ۷- دیانت نژاد، حسن؛ سیستماتیک گیاهی؛ انتشارات یکان؛ تهران؛ ۱۳۷۳